

1

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΣ ΖΗΛΟΣ

Δεν ήταν ούτε η στιγμή ούτε το μέρος κατάλληλο, αλλά είδε την ευκαιρία και μια γυναίκα δεν αφήνει ποτέ καμία να περάσει ανεκμετάλλευτη. Αμέσως μόλις ο εθνοφύλακας Αρνάου κατευθύνθηκε προς την τουαλέτα του βενζινάδικου, η λοχίας Τσαμόρο στράφηκε προς το μέρος μου και, με κεραυνοβόλο βλέμμα, μου το πέταξε:

«Κάτι κρύβεις εσύ».

Όταν μια γυναίκα εκτοξεύει μια τέτοια υποψία σε έναν άντρα, το θέμα δεν αφορά μόνο εκείνον και εκείνη (την Τσαμόρο και μένα, στην προκειμένη περίπτωση) και την αντιπαράθεση για κάτι που το αρσενικό όφειλε να έχει αποκαλύψει αλλά προτίμησε να κρύψει. Το θέμα είναι η συλλογική σκοτεινή επιστήμη εκατομμυρίων γυναικών από τις απαρχές του χρόνου, απέναντι στην εξίσου ζοφερή ενοχή που τρέφουν εκατομμύρια άντρες από τα βάθη των αιώνων. Γιατί ένας άντρας πάντα κάτι κρύβει, πάντα κουβαλάει κάτι που θα προτιμούσε να μην είχε κάνει, να μην είχε πει ή να μην είχε γίνει, και μια γυναίκα πάντα έχει μια έκτη αίσθηση που της επιτρέπει να το μυρίζει, αλλά και το θράσος ή την απερισκεψία ή ό,τι άλλο χρειαστεί προκειμένου να απαιτήσει από εκείνον να ομολογήσει. Γιατί οι πράξεις των αντρών είναι μερικές φορές σαν τον αφρό, που η στάθμη του ανεβαίνει και κατεβαίνει με την ίδια ευκολία και χωρίς ιδιαίτερο λόγο, ενώ οι πράξεις των γυναικών, χωρίς αυτό να τις κάνει λιγότερο καταστροφικές όταν χρειάζεται, σχετίζονται με κάτι που φέρουν γαντζωμένο στην κοιλιά τους και δεν το απαρνιούνται ποτέ, ακόμα κι αν τις πυροβολήσουν ή τις κά-

ψουν στην πυρά. Αυτό τους επιτρέπει να μας ζητάνε λογαριασμό με την αργιότητα που το κάνουν, και αυτό, που εμείς δεν κατανοούμε και κατά βάθος κάνει την πρακτική λογική μας να εξεγείρεται, αποτρέπει τους άντρες από το να αποδεχτούν την υποχρέωση να λογοδοτούν. Δεν ισχυρίζομαι πως οτιδήποτε από τα παραπάνω έχει την παραμικρή επιστημονική εγκυρότητα. Είμαι διατεθειμένος να ανακαλέσω τα πάντα, να τα αρνηθώ ως μία από εκείνες τις ανόητες γενικεύσεις με τις οποίες προσπαθούμε να μειώσουμε, χωρίς επιτυχία, την αμηχανία μας μπροστά στην ίδια μας τη συμπεριφορά και εκείνη των ομοίων μας. Αλλά εμένα με βοηθά να καταλάβω γιατί, ενώ ήξερα ότι εκείνη γνώριζε και ότι αυτό δεν επρόκειτο να βελτιώσει την κατάσταση, αποφάσισα να ξεγλιστρήσω και να της απαντήσω:

«Λυπάμαι, δεν έχω ιδέα σε τι αναφέρεσαι».

Η Τσαμόρο, σε σχέση με άλλες με τις οποίες χρειάστηκε κατά καιρούς να συναναστραφώ, ήταν ψύχραιμη και ήρεμη γυναίκα. Δεν είχε υψώσει τη φωνή της νωρίτερα, ούτε άλλαξε στο ελάχιστο τον τόνο της για να με κάνει να αντιληφθώ την απογοήτευσή της:

«Ρουμπέν, αφενός δεν γεννήθηκα χτες, αφετέρου σ' έχω γεννήσει. Υπάρχει κάτι που δεν μου έχεις πει και που ξέρεις ότι θα έπρεπε να μου πεις. Μπορείς να το κρύψεις από εκείνον, αλλά όχι και από μένα. Δεν σου το επιτρέπω».

Ήμασταν μαζί σχεδόν δεκαπέντε χρόνια. Την εκτιμούσα, ως άνθρωπο και ως επαγγελματία. Και, επιπλέον, θα χρειαζόμουν τη βοήθειά της τις επόμενες μέρες. Είχα, επομένως, κάμποσους λόγους για να υποχωρήσω. Αλλά δεν το έκανα. Αντ' αυτού, εγκαταλείποντας την άχρηστη στρατηγική του να παριστάνω τον βλάκα, στάθηκα απέναντί της και της αντιγύρισα το βλέμμα.

«Ό,τι κρατάω για τον εαυτό μου είναι δικό μου θέμα κι αν δεν το αποκαλύπτω, αυτό σημαίνει πως πιστεύω ότι μπορώ να

το κάνω» της εξήγησα. «Μπορεί να είναι σχετικό, μπορεί και όχι. Δεν είμαι υποχρεωμένος να σ' το πω, ούτε σε σένα ούτε σε κανέναν άλλο, εάν δεν είναι απαραίτητο. Και μπορεί κάλλιστα να μη χρειαστεί να το πω ποτέ. Αυτό δεν το ξέρω, εφόσον όμως δεν το ξέρω, είναι καθήκον μου να δείξω διακριτικότητα».

Μια επιφυλακτικότητα κυριεύσε το πρόσωπό της.

«Καθήκον σου; Είσαι βέβαιος;»

«Ναι, καθήκον μου. Μερικές φορές έχεις πολλά ταυτόχρονα. Κι όταν βρίσκεσαι σε τέτοιες καταστάσεις, αυτό που πρέπει να κάνεις είναι να προσπαθήσεις να εκτελέσεις όλα σου τα καθήκοντα, όσο κι αν μοιάζει αδύνατο».

«Δεν μοιάζει απλώς. Είναι αδύνατο».

«Θα δούμε».

Η έκφρασή της χαλάρωσε ελαφρώς.

«Είμαι θυμωμένη, όπως μπορείς να φανταστείς, αλλά δεν είναι τόσο ότι με θυμώνει όσο ότι με πονάει αυτή η έλλειψη εμπιστοσύνης σου. Δεν την αξίζω».

«Σ' αυτό έχεις δίκιο. Δεν την αξίζεις. Σου υπόσχομαι ότι θα το μάθεις αν χρειαστεί να το μάθεις».

Τα χαρακτηριστικά της σκλήρυναν και πάλι.

«Μην περιμένεις βραβείο. Τότε δεν θα έχει καμία αξία».

Εκείνη την ώρα, επέστρεψε ο Αρνάου. Ερχόταν τινάζοντας τα χέρια.

«Δεν λειτουργεί το στεγνωτήριο».

Παρατήρησε τη σιωπή μας και ένιωσε την ασυνήθιστη ένταση ανάμεσά μας. Με την αφέλεια της νιότης, ρώτησε:

«Συμβαίνει κάτι;»

Η Τσαμόρο σηκώθηκε και κατευθύνθηκε προς την έξοδο.

«Όχι, δεν συμβαίνει τίποτα» είπε χωρίς να γυρίσει.

Έμεινα σκεπτικός, ίσως μετανιωμένος, καθώς την έβλεπα να φεύγει. Μολονότι εκείνη είχε τα κλειδιά του αυτοκινήτου,

δεν βιάστηκα, γιατί ήξερα ότι θα μας περίμενε όσο χρειαζόταν. Για την Τσαμόρο το καθήκον, ακόμα και το πιο βαρετό, δεν είχε τίποτα το προαιρετικό. Έβγαλα το πορτοφόλι και ζήτησα τον λογαριασμό. Ένα χαρτονόμισμα των πέντε ήταν αρκετό για τρεις καφέδες και ένα ελάχιστο φιλοδώρημα. Όταν άρχισα να περπατώ, ο Αρνάου επανέλαβε την ερώτησή του:

«Τι συμβαίνει;»

Τον κοίταξα όπως κοιτάζουν τα παιδιά όταν, από απροσεξία ή λόγω κάποιας ατυχούς σύμπτωσης, αντιλαμβάνονται ότι οι γονείς τσακώνονται. Δεν κατέβαλα καμία προσπάθεια να αντιδράσω με τρόπο διαφορετικό από εκείνον που επιβάλλουν οι συμβάσεις στη συγκεκριμένη άχαρη οικογενειακή περίσταση.

«Τίποτα» είπα. «Δεν συμβαίνει τίποτα. Πάμε».

Φυσικά όμως και κάτι συνέβαινε, και τόσο ο νεαρός Αρνάου όσο και η συνοφρυωμένη οδηγός που μας περίμενε στη θέση της στο αυτοκίνητο, αλλά και εγώ, που προσπαθούσα κόντρα σε όλα τα στοιχεία και σε κάθε λογική να πείσω τον εαυτό μου ότι εκείνη θα μπορούσε να είναι μια δουλειά σαν όλες τις άλλες, συνειδητοποιούσαμε ότι μια τέτοια ατμόσφαιρα δεν ήταν η πλέον ενδεδειγμένη για να κάνουμε αυτό που έπρεπε να κάνουμε. Εάν εγώ δεν ήμουν εγώ, ίσως να έψαχνα για κάποιο κόλπο προκειμένου να επαναφέρω την αρμονία, ακόμα και υπαναχωρώντας από τις προηγούμενες δηλώσεις μου, αλλά μου έμεναν λιγότερα από δύο χρόνια για να κλείσω τα πενήντα και είχα ήδη είκοσι χρόνια στην πλάτη μου ερευνώντας ανθρωποκτονίες. Ήμουν μια γριά αλεπού και οι γριές αλεπούδες ξέρουν να περιμένουν μέχρι να ξαστερώσει. Ακόμα κι όταν τα μαύρα σύννεφα πυκνώνουν στον ουρανό.

Εκείνες τις μέρες, ύστερα από ένα διάστημα κατά το οποίο είχα αφεθεί να παρασυρθώ αρκετές φορές σε μια δυσφορία που πλησίαζε επικίνδυνα τον πειρασμό να ζητήσω αναρρωτική

άδεια από το Σώμα, περνούσα μια φάση που θα μπορούσαμε να την ονομάσουμε «φιλοσοφική παραίτηση». Ο γιος μου είχε μπει στο πανεπιστήμιο, γεγονός που με έκανε να διαβλέπω μια πιθανότητα κάποια μέρα να είναι ανεξάρτητος (αβέβαιη ωστόσο, με την ανεργία στους νέους να αγγίζει το πενήντα τοις εκατό, αν και ο λεβέντης μου ήταν έξυπνος και έλπιζα ότι θα κατάφερνε να χωθεί στο άλλο πενήντα τοις εκατό). Έχοντας υποστεί οικονομική στενότητα μακράς διάρκειας, η οποία ακολούθησε το τσουνάμι ενός διαζυγίου με την απαραίτητη έξωση, και χωρίς άλλους πόρους για να το αντιμετωπίσω πέρα από τον ταπεινό μισθό του δημοσίου υπαλλήλου, κόντευα να ολοκληρώσω την αποπληρωμή του δανείου για το διαμέρισμά μου. Σε μια χώρα με πέντε εκατομμύρια ανέργους και άλλους τόσους υποζύγια μιας επισφαλούς εργασίας, ενός αξιοθρήνητου μισθού ή και των δύο ταυτόχρονα, δεν έπαυε να αποτελεί προνόμιο το να απολαμβάνεις μια φτώχεια μετριασμένη και εγγυημένη χάρη στους φόρους όλων των πολιτών. Και, στο κάτω κάτω, σ' εκείνη τη δουλειά δεν είχα και πολλά ακόμα να αποδείξω: καλώς ή κακώς, ήξερα πια τι είχα να δώσω και το ήξεραν και όλοι οι άλλοι. Δεν είχα μεγάλες φιλοδοξίες ούτε περίμενα περισσότερες προαγωγές από εκείνες που μου αντιστοιχούσαν λόγω παλαιότητας. Προσπαθούσα να κάνω τη δουλειά μου όσο καλύτερα ήξερα, να το διασκεδάζω, όταν αυτό ήταν εφικτό, και να μην το παίρνω πολύ κατάκαρδα, όταν κάποια υπόθεση στράβωνε ή είχε άσχημη κατάληξη. Ίσως η φιλοσοφική μου εγκαρτέρηση να ήταν μεγαλύτερη εάν είχα γνωρίσει μια συμπονετική γυναίκα διατεθειμένη να με αντέχει σε τακτική βάση και να με βοηθά να μοιράζομαι το βάρος της ύπαρξης, αλλά και αυτό θα μπορούσε εξίσου να είχε οδηγήσει στο ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα, ενώ δεν έπαυα να απολαμβάνω το δώρο της γυναικείας συντροφιάς, ανά ευλόγως άτακτα χρονικά διαστήματα.

Δεν ήταν πολύ, αλλά υπήρχε μια συνέπεια. Από ένα σημείο και μετά, περί αυτού κυρίως πρόκειται. Είχα την ευκαιρία, χάρη σε διάφορες συγκυρίες, να γνωρίσω ανθρώπους που, φτάνοντας σε μια κάποια ηλικία, ανακάλυψαν ξαφνικά ότι δεν είχαν που να στηριχτούν και άρχισαν να τα χάνουν, μέχρι που τα έχασαν τελείως και κατέληξαν στην καταστροφή. Γι' αυτό έμαθα να είμαι ευγνώμων για όσα έχω και να μην κλαίγομαι για όσα θα μπορούσαν να είχαν συμβεί αλλά δεν έγιναν. Αντί να φωτίζω τους ομοίους μου με τον φάρο της γνώσης μου, κατέληξα να χρησιμοποιώ τον ταπεινό μου φακό για να διαλύσω τις σκιές που οδηγούν κάποιους ανθρώπους να θεωρούν ότι νομιμοποιούνται να ορίζουν τη ζωή των άλλων. Δεν είναι η πιο αξιοζήλευτη ενασχόληση με την οποία θα μπορούσε κανείς να περνά τις μέρες του, αλλά, με την προοπτική που μου δίνει ο χρόνος, βλέπω ότι η διαδρομή θα μπορούσε να είναι πολύ χειρότερη.

Εκείνη η ημέρα, συγκεκριμένα, είχε ξεκινήσει με τους καλύτερους καιρούς. Είχαμε μόλις κλείσει δύο υποθέσεις και μπορούσαμε να αφιερώσουμε όλο μας τον χρόνο στο να ξανασκεφτούμε με ηρεμία κάποια από τις υπόλοιπες υποθέσεις που εκκρεμούσαν επί μήνες, μια εργασία σχετικά χαλαρή που, όταν απέδιδε καρπούς, είχε την ανακουφιστική γεύση του απρόσμενου. Επιπλέον, εκείνο το φθινόπωρο ήταν εξαιρετικά ήπιο, η μία ζεστή και ηλιόλουστη μέρα διαδεχόταν την άλλη και δεν σου έκανε κέφι να μείνεις μέσα. Και για να κλείσει αυτό το όμορφο ξεκίνημα, οι ανταποκρίσεις του μετρώ ήταν άψογες και χτύπησα κάρτα στην υπηρεσία πριν από το προβλεπόμενο. Και εκεί τελείωναν τα καλά νέα.

Το κακό νέο, εκείνο που θα μας έκανε να πάρουμε τους δρόμους για μια ακόμη φορά, μου το είπε η Τσαμόρο, η οποία ήταν ήδη στο γραφείο, αντί άλλου χαιρετισμού:

«Σκότωσαν έναν ανθυπολοχαγό εν αποστρατεία. Στο Λογρόνιο».

«Πώς;»

Είχα λόγο να παραξενευτώ. Οι συνήθεις δολοφόνοι ανθυπολοχαγών εν αποστρατεία είχαν πολύ καιρό να δράσουν. Οι φήμες, καθώς και οι πληροφορίες που είχαν στη διάθεσή τους οι συνάδελφοι που είχαν αναλάβει τις συγκεκριμένες υποθέσεις, οι οποίοι εργάζονταν στο ίδιο κτίριο, υποδείκνυαν πράγματι την επικείμενη εγκατάλειψη του ένοπλου αγώνα από μια χούφτα ανθρώπων που εξακολουθούσαν να είναι σε θέση να τον συνεχίσουν, μετά τους συνεχείς αποκεφαλισμούς της οργάνωσης. Η Τσαμόρο διαισθάνθηκε τους λόγους της έκπληξής μου κι έσπευσε να διευκρινίσει:

«Όχι, δεν πρέπει να είναι αυτοί. Αυτό τουλάχιστον μου είπε ο Περέιρα, που τηλεφώνησε και σε ζήτησε πριν από δέκα λεπτά. Σε περιμένει στο γραφείο του όπως είσαι, με την τσίμπλα στο μάτι, το μεταφέρω όπως ακριβώς το είπε».

«Γαμώ τη μου, Βιρ, ήρθα δέκα λεπτά νωρίτερα».

«Αυτό να το εξηγήσεις σ' εκείνον, εγώ είμαι στις διαταγές σου».

«Σιχαίνομαι εκείνους που παριστάνουν τους συνεπείς. Πόσο μάλλον αν έχουν και σοφέρ».

«Δεν άκουσα τίποτα».

Τρία λεπτά αργότερα ήμουν στο γραφείο του συνταγματάρχη Περέιρα. Πέρασε αμέσως στο θέμα χωρίς περιστροφές. Μου ζήτησε να περάσω πίσω από το γραφείο του και μου έδειξε με το δάχτυλο την οθόνη του υπολογιστή.

«Μόλις μου την προώθησαν. Κρίνε μόνος σου».

Δεν θα έπρεπε να φωτογραφίζεται κανένας έτσι. Η εικόνα μου φάνηκε απάνθρωπη, χωρίς κανένα ελαφρυντικό. Καταβάλλοντας έντονη προσπάθεια, κατάφερα να εστιάσω στη μοναδική λεπτομέρεια που απάλυνε ελαφρά τη φρίκη: το θύμα δεν είχε ουρήσει το παντελόνι του. Σε μια μάταιη προσπάθεια να

ξεφύγω από τη μαυρίλα που είχε καταπιεί με τη μία την καρδιά μου, γραπώθηκα από αυτή την ανακάλυψη για να διατυπώσω μια εικασία:

«Τον κρέμασαν μετά θάνατον».

«Θα μας το πει η νεκροψία, αλλά έτσι φαίνεται» συμφώνησε ο συνταγματάρχης Περέιρα, με το βλέμμα κολλημένο, όπως και το δικό μου, στην οθόνη του υπολογιστή του.

Οι άνθρωποι, σε αυτό τον παρανοϊκό κόσμο που μας έλαχε να ζούμε, είμαστε σχεδόν συνηθισμένοι να βλέπουμε πτώματα κρεμασμένα από κιγκλιδώματα γέφυρας: τα τελευταία χρόνια, παρόμοιες φωτογραφίες μας έρχονται συχνά από μέρη τόσο μακρινά από εμάς όσο και μεταξύ τους, όπως το Μεξικό και το Ιράκ. Σε ορισμένους από εμάς, λόγω της δουλειάς μας, μας έχει τύχει ακόμα και να δούμε από κοντά άνθρωπο κρεμασμένο από τον λαιμό. Αυτό όμως το οποίο κανείς δεν είναι προετοιμασμένος να δεχτεί είναι η εν λόγω γέφυρα να βρίσκεται σε απόσταση τριών ωρών με το αυτοκίνητο. Και εκείνο που ξεπερνά πια κάθε όριο για οποιονδήποτε, είτε είναι επαγγελματίας είτε όχι, είναι ο κρεμασμένος, με το βλέμμα κενό και τα μέλη του διαλυμένα, να είναι ένας από τους ανθρώπους που θεωρούσε φίλους.

Θα ήταν ψέμα να πω ότι εκείνος ο άνδρας ήταν στενός ή κοντινός φίλος: δεν είχαμε καν μιλήσει εδώ και πολύ καιρό. Αλλά είχα περάσει μαζί του αρκετά χρόνια και είχα μοιραστεί μαζί του αρκετές ώρες και είχαμε γράψει αρκετά χιλιόμετρα ώστε να έχω υπάρξει, κάποτε, τόσο φίλος του και εκείνος δικός μου, όσο μου επιτρέπει η μάλλον ψυχρή φύση μου. Και δεν είχαμε τσακωθεί ποτέ, μεταξύ άλλων επειδή ο ανθυπολοχαγός Ρόμπλες ήταν ένας από τους δασκάλους μου και στα ελαττώματά μου δεν συγκαταλέγεται η αχαριστία απέναντι στους ανθρώπους που με έμαθαν τα λίγα που ξέρω. Κάποια στιγμή, οι ζωές μας πήραν διαφορετικούς δρόμους, αυτό είναι όλο. Ούτε μία από

τις φορές που τον συνάντησα, από την ημέρα που πήρα τη μετάθεση από το τμήμα όπου συνυπηρετούσαμε, κανείς από τους δυο μας δεν έπαψε να τιμά τους κόπους, τους θριάμβους και τις αναποδιές που είχαμε αντιμετωπίσει μαζί.

«Μου είπαν ότι τον ήξερες» είπε ο Περέιρα.

«Λίγο» παραδέχτηκα.

«Θα ήθελα να ξέρω εάν έχεις κάποια αντίρρηση να ασχοληθείς με αυτή την υπόθεση» ρώτησε αυστηρά. «Και θέλω να είσαι ειλικρινής».

Από τότε που ο Περέιρα, αξιοποιώντας τα γαλόνια που με κόπο είχε αποκτήσει, αναρριχήθηκε στην ηγεσία της μονάδας, οι συζητήσεις μας είχαν αραιώσει πολύ. Δεν ήταν πια ο άμεσος προϊστάμενός μου, υπεύθυνος για τις επιτυχίες και τις αποτυχίες μου, ήμουν απλώς ένας ερευνητής σε μία από τις πολλές ομάδες που υπάγονταν σ' εκείνον και ανάμεσά μας υπήρχαν άλλοι αξιωματικοί που μας απάλλασσαν από το να διατηρούμε συνεχή επαφή. Συνειδητοποιούσα τη σημασία που είχε το γεγονός ότι είχε παρακάμψει την ιεραρχία για να διερευνήσει το αν ήμουν διαθέσιμος.

«Δεν βλέπω καμία δυσκολία» απάντησα. «Αντιθέτως, θα σας το ζητούσα εγώ, εάν δεν με είχατε καλέσει εσείς, κύριε συνταγματάρχα».

«Είσαι σίγουρος;»

Αντιγύρισα το βλέμμα του. Ήταν πολιτικός, όπως κάθε καλό αφεντικό που έχει την προσδοκία να γίνει ακόμα πιο μεγάλο αφεντικό, αλλά αυτό δεν μείωνε σε καμία περίπτωση την ευφυΐα του ούτε σήμαινε ότι είχε χάσει κάθε έννοια ηθικής. Ανησυχούσε πραγματικά για τη σωστή διαλεύκανση της υπόθεσης και για την πιθανή δυσφορία που θα μπορούσε να μου προκαλέσει η διερεύνησή της.

«Απολύτως».

Χαμήλωσε τα μάτια πριν από μένα. Και είχε την ευγενή καλοσύνη να δώσει κάποιες εξηγήσεις:

«Ομολογώ ότι σε φώναξα με μισή καρδιά. Από τη μία, δεν μπορώ να σκεφτώ κανέναν καταλληλότερο από σένα για βγάλει άκρη με τούτη την ιστορία. Ξέρεις τι παίζεται όταν πρόκειται για δολοφονία δικού μας. Το καθίκι που έκανε αυτό το φριχτό πράγμα στον Ρόμπλες πρέπει να βρεθεί, πάση θυσία, και πρέπει να το πληρώσει ακριβά. Και, όσο κι αν δεν θέλω να το παραδεχτώ, δεν έχω άλλον με τη δική σου πείρα και τη δική σου διορατικότητα. Αλλά, από την άλλη, έχω και τις αμφιβολίες μου. Ξέρω ότι δεν θα είσαι ψύχραιμος με αυτή την υπόθεση και έχεις ούτως ή άλλως την τάση να γίνεσαι συναισθηματικός».

«Χωρίς, ωστόσο, αυτό να θολώνει την κρίση μου, εάν μου επιτρέπετε να επιχειρηματολογήσω προς υπεράσπισή μου».

Ο Περέιρα με παρατήρησε με μία έκφραση που δεν έδειχνε ότι είχε πειστεί από τη δήλωσή μου, αλλά ούτε και το αντίθετο. Πάλεψε λίγο ακόμα σε κάποιον είδους εσωτερική αντιπαράθεση, την οποία έληξε με αυτά τα λόγια:

«Πολύ καλά. Η υπόθεση είναι δική σου. Η αλήθεια είναι ότι θέλω να το αναλάβεις εσύ. Υποθέτω ότι έχω κάποια μαζοχιστική φλέβα, δεν μπορώ να το εξηγήσω διαφορετικά».

«Αυτό θα είναι, κύριε συνταγματάρχα».

«Φτάνουν οι φλυαρίες. Έφυγες. Ειδοποιώ τον διοικητή σου».

Είμαι υπερβολικά έμπειρος για να μου επιτρέπονται ορισμένα ατοπήματα, επομένως ο πρώτος που πήγα να δω όταν έφτασα στο τμήμα μου ήταν ο ταγματάρχης Ρεμπόγιο, ο νέος ποιμένας του οποίου η ανωτερότητα επέβαλλε να φερθώ σωστά προκειμένου να αποφύγω να βρεθώ μεταξύ των απολωλότων. Τον πέτυχα να μιλάει στο τηλέφωνο με τον Περέιρα κι αυτό ήταν καλό, γιατί εξηγούσε τον σκοπό της επίσκεψής μου, τον οποίο υπογράμμισα μόλις έκλεισε το τηλέφωνο, με μία από

εκείνες τις φράσεις που τόσο καθησυχάζουν εκείνους που έχουν το γενικό πρόσταγμα:

«Ερχόμουν για να σας ενημερώσω, κύριε ταγματάρχα».

Ο Ρεμπόγιο με παρατήρησε με ένα νεύμα επιδοκimasίας. Δεν του άρεσε –σε ποιον αρέσει άλλωστε– να μπαίνουν τρίτοι στα χωράφια του για να τα οργανώσουν, αλλά ο Περέιρα ήταν το μεγάλο αφεντικό και όλος ο κόσμος γνώριζε τη μακρά και στενή συνεργασία μου μαζί του. Επόμενο ήταν ότι, κάποιες φορές, ο συνταγματάρχης θα τον παρέκαμπτε, ο ταγματάρχης δεν μπορούσε να το αποφύγει και το μόνο που μπορούσε να απαιτήσει από μένα ήταν να τον ενημερώνω αμέσως μόλις συνέβαινε αυτό.

«Δεν έχω τίποτα να προσθέσω» παρατήρησε ατάραχος. Όταν μιλάει ο Θεός, οι πιστοί υπακούμε. Το μόνο που μπορώ να κάνω είναι να αποφασίσω τους πόρους που θα σου διαθέσω, αν και κατέστη σαφές πως θα έχεις ό,τι χρειαστείς, όσο περνάει από το χέρι μου, και πως μπορώ να ζητήσω ό,τι άλλο κρίνω απαραίτητο, ακόμα και πέραν της δικαιοδοσίας μου. Σ’ ακούω λοιπόν».

Ο Ρεμπόγιο ήταν οκτώ χρόνια νεότερός μου, και οφείλω να ομολογήσω ότι δεν είχα ακόμα συνηθίσει να αναφέρομαι καθημερινά σε έναν προϊστάμενο που, όταν εγώ φορούσα ήδη τρίκοχο, εκείνος μόλις άρχιζε να ξυρίζει το χνούδι στο πάνω χείλος του. Πόσο μάλλον όταν έπαιρνε εκείνο το πατερναλιστικό ύφος, στο οποίο είναι τόσο επιρρεπείς οι προϊστάμενοι και στο οποίο έχω καταφύγει και εγώ σε μια δυο περιπτώσεις, αλλά ποτέ (και όχι ότι έλειψαν οι αφορμές) προς υφιστάμενο με περισσότερες άσπρες τρίχες στους κροτάφους από μένα.

«Στο πλαίσιο της προκαταρκτικής έρευνας, μου αρκεί η κλασική ομάδα» του είπα. «Από εκεί και πέρα, θα δείξει εάν οι συνθήκες απαιτούν ενισχύσεις».

«Τσαμόρο και Αρνάου, να υποθέσω».

«Εάν η υπηρεσία το επιτρέπει».

«Ο Αρνάου βοηθά στην υπόθεση με το κοριτσάκι στην Αλμερία» αντέτεινε.

«Εργασία κατώτερη των δυνατοτήτων του και εύκολα θα μπορούσε να αντικατασταθεί, εάν θέλετε τη γνώμη μου. Και, αν μου επιτρέπετε μια πρόταση, αυτή η δουλειά θα ταίριαζε γάντι στη Λουθία, για να αρχίσει να χαλαρώνει και να νιώσει ότι δεν είναι απλώς η καινούργια, στην οποία δεν έχουμε εμπιστοσύνη. Θα μας λύσει τα χέρια σε τέτοιου τύπου υποθέσεις».

Μπορεί να είχα ξεπεράσει τα όρια, αλλά αυτό είναι το πρόνομο του έμπειρου υπαξιωματικού, μπροστά στον οποίο ο άπειρος προϊστάμενος, αν έχει μια στάλα μυαλό, κάνει τα στραβά μάτια σε τέτοιες αυθάδειες. Και ο Ρεμπόγιο δεν ήταν ηλίθιος. Διαφορετικά δεν θα είχε καταφέρει να βρίσκεται στη συγκεκριμένη θέση, επικεφαλής του Εγκληματολογικού στην κεντρική διοίκηση, πόστο που πολλοί εποφθαλμιούσαν.

«Ευχαριστώ, κύριε αρχιλοχία» είπε ειρωνικά. «Θα ακολουθήσω τη συμβουλή σου, αλλά κυρίως επειδή συμφωνώ ότι ο Αρνάου θα είναι πολύ πιο χρήσιμος στην επιτόπια έρευνα μαζί σου παρά ψάχνοντας λίστες με αριθμούς κυκλοφορίας εδώ».

«Το ήξερα ότι θα συμφωνούσατε μαζί μου».

«Και, κοίτα να δεις, στην επόμενη δολοφονία κοριτσιού, ξέρεις ποιος θα σε συνοδεύσει».

Στην ηλικία μου, με τα σημάδια που κουβαλάω, νιώθω ένα τσίμπημα όταν τρώω γκολ, αλλά όταν η μπάλα έρχεται από τη μικρή περιοχή, δυνατή και καλοστημένη, το μόνο που σου μένει να κάνεις είναι να σκύψεις να την πιάσεις μέσα από τα δίχτυα. Έγνεψα καταφατικά, παραιτημένος:

«Λογικό».

«Εμπρός λοιπόν. Πάρε με όταν χρειαστεί να μάθω κάτι, δεν θέλω να είμαι πάνω από το κεφάλι σου και να σε ζαλίζω, το ξέρεις πως δεν είμαι τέτοιος τύπος».

«Το ξέρω και σας είμαι ευγνώμων».

«Νομίζω ότι θα τα βγάλεις πέρα μια χαρά, εκτός αν ο Περέρια αρχίσει να ζαλίζει εμένα. Και, φυσικά, με την προϋπόθεση ότι δεν θα πιστέψεις ποτέ ότι είσαι πιο έξυπνος από τον ταγματάρχη σου».

«Αυτό, ποτέ».

Βγήκα από το γραφείο του νιώθοντας το δύσπιστο βλέμμα του στην πλάτη μου, αλλά η λογομαχία, που θα μπορούσε να είχε δημιουργήσει σύγχυση σε έναν επιφανειακό παρατηρητή, δεν μου επέτρεψε να αγνοήσω την τύχη που είχα με τον συγκεκριμένο ταγματάρχη. Στα είκοσι τόσα χρόνια υπηρεσίας είχα γνωρίσει κάμποσους αξιωματικούς που θα μου κάθονταν χειρότερα ως προϊστάμενοι. Ούτε εγώ ήμουν ο εργαζόμενος του μήνα ούτε αφθονεί η ανεκτικότητα ανάμεσα στους γαλονάδες προς τους ειρωνικούς καρχαρίες που κολυμπούν στα χαμηλά κλιμάκια της ιεραρχίας. Με τον Ρεμπόγιο μπορούσα να συνεννοηθώ και δεν ήμουν τόσο βλάκας ώστε να μην αντιλαμβάνομαι πόσο σπάνιο ήταν αυτό. Όσο συμπλήρωνα χρόνια υπηρεσίας και κατοχύρωνα δικαίωμα προαγωγής ανά τριετία, τόσο λιγότερες ήταν οι πιθανότητες να συναντήσω τέτοιους ανθρώπους.

Επιστρέφοντας στο γραφείο μου, επανήλθε ξαφνικά στο μυαλό μου η εικόνα του πτώματος που κρεμόταν από τη γέφυρα. Και με κατέκλυσαν οι αναμνήσεις, οι αισθήσεις, η δυσφορία που είχα καταφέρει να καταπνίξω πρόσκαιρα, κατά τη διάρκεια της διαλεκτικής ξιφομαχίας με τον ανώτερό μου. Ένας μόνο τρόπος υπήρχε για να διώξω όλες εκείνες τις σκέψεις κι αυτός ήταν να προετοιμαστώ για να καταλάβω τη θέση που μου αναλογούσε στην αλυσίδα της ιεραρχίας. Γι' αυτό υπάρχουν οι οργανώσεις, κι ακόμα περισσότερο εκείνες που ακολουθούν μια αυστηρή δομή εξουσίας, όπως η στρατιωτική: προκειμένου τα άτομα, την ώρα που πρέπει να εκτελέσουν το καθήκον τους, να

απελευθερώνονται με αποτελεσματικό τρόπο από το βάρος του να είναι ο εαυτός τους.

«Τσαμόρο, Αρνάου» τους φώναξα από την πόρτα. «Τέρμα το καθισιό και για τους δυο σας. Την κάνουμε».

Ο εθνοφύλακας Αρνάου γύρισε αμέσως. Το ίδιο και η εθνοφύλακας Λουθία, η καινούργια, αν και δεν είχα φωνάξει το όνομά της. Ήταν ακόμα υπό το καθεστώς πανικού που της είχαν ενσταλάξει στη Σχολή. Με κοίταξε και η δεκανέας Σαλγάδο, βετεράνος και ξερόλας που δεν εντυπωσιαζόταν με τίποτα, είχε όμως μια αδιόρθωτη τάση να χώνεται εκεί που δεν την έσπερναν. Πράγματι, εκείνη ήταν που με ρώτησε:

«Πάτε στο Λογρόνιο;»

«Είχες καμία αμφιβολία;» είπε η Τσαμόρο, χωρίς ακόμα να σηκώσει το βλέμμα της από την οθόνη του υπολογιστή της. Κοίταξα να δω τι έκανε η λοχίας: αποθήκευε αρχεία και έκλεινε όλες τις εφαρμογές.

«Γνωρίζεις ήδη το επώνυμο του θύματος;» την ψάρεψα.

«Το γνωρίζω».

«Δεν είναι δίκαιο, Ρουμπέν. Εμένα δεν με παίρνεις ποτέ μαζί σου» πετάχτηκε η δεκανέας, όλο παράπονο.

Ύστερα από τόσα χρόνια στην ίδια μονάδα, εξακολουθούσα να μην ξέρω τι να περιμένω από τη Σαλγάδο. Και οι δύο μεγάλωναμε κι εκείνη ήδη πλησίαζε τα σαράντα, αλλά είχε καταφέρει, με έναν ακατανόητο τρόπο, να μην αποκτήσει ποτέ την ωριμότητα που, για παράδειγμα, η Τσαμόρο, ένα δυο χρόνια νεότερη, απέπνεε από κάθε της πόρο. Αυτός ήταν ένας από τους λόγους για τους οποίους προτιμούσα να την κρατάω για τις εργασίες της οπισθοφυλακής, μολονότι υπήρχαν και επιχειρήσεις πρώτης γραμμής στις οποίες συνέχιζε να είναι άπιαστη. Οι τέσσερις δεκαετίες που κουβαλούσε στην πλάτη της δεν την εμπόδιζαν να διατηρεί τα σκήπτρα του πιο καυτού θηλυκού στη μονάδα,

σύμφωνα με τον άθλιο διαγωνισμό που διεξαγόταν κάθε χρόνο μέσω μυστικής ψηφοφορίας ανάμεσα στον ανδρικό πληθυσμό. Κι εκείνη, που το γνώριζε, το καλλιεργούσε με ενθουσιασμό και αυταπάρνηση. Όπως προειδοποιούσε με κακεντρέχεια την Τσαμόρο, καμία σαραντάρα δεν χωρά στο νούμερο 36 χωρίς να υποστεί ακατονόμαστα βασανιστήρια.

«Σε χρειάζομαι εδώ, Σαλγάδο» είπα. «Δεν ξέρω τι πρόκειται να συναντήσουμε. Χρειάζομαι κάποιον με εμπειρία και σωστή αντίληψη να καλύπτει τη βάση».

«Ναι, καλά» μουρμούρισε.

Ούτε εγώ ο ίδιος δεν πίστευα ότι θα μπορούσα να την κοροϊδέψω, έτσι όπως είχαν έρθει τα πράγματα. Και δεν εννοώ ότι τη θεωρούσα ανίκανη. Ήταν απολύτως ικανή.

«Και με τα δικά μου τι θα γίνει;» παρενέβη ο Αρνάου. «Εγώ έκανα...»

«Προώθησέ τα στη Λουθία. Εντολές του ταγματάρχη. Έχεις δεκαπέντε λεπτά για να της εξηγήσεις. Ναι, Λουθία, μη με κοιτάς έτσι. Εάν δεν είσαι σε θέση να ενημερωθείς σε δεκαπέντε λεπτά, ίσως η θέση σου να μην είναι εδώ. Τσαμόρο, εσύ πήγαινε να βρεις αυτοκίνητο. Εγώ θα ασχοληθώ με την υπόλοιπη χαρτούρα».

Μισή ώρα αργότερα ήμουν με την ομάδα μου σε ένα αυτοκίνητο της υπηρεσίας. Στο πορτμπαγκάζ, τα τρία σακίδια έκτακτης ανάγκης που είχαμε όλοι στο γραφείο, καλού κακού, με ρούχα για μερικές μέρες και τα βασικά είδη προσωπικής υγιεινής. Όταν έσκαγαν τέτοιες υποθέσεις, μάθαινες πότε έφευγες, αλλά ποτέ δεν ήξερες πότε θα επέστρεφες. Αυτός ο τρόπος ζωής ήταν μια χαρά για όσους μπορούσαν να συνεχίζουν να θεωρούνται νέοι, όπως ο Αρνάου, που ακόμα είχε κάμποσο για να μπει στα πρώτα του «-άντα». Αλλά για μένα, που συμπλήρωνα μισό αιώνα ζωής, ακόμα και για την Τσαμόρο, που κόντευε

να καβατζάρει τα σαράντα, μέρα με τη μέρα γινόταν και πιο δύσκολο. Συχνά σκεφτόμουν αν έπρεπε να ζητήσω μετάθεση σε άλλο πόστο, που θα με απάλλασσε από εκείνες τις ξαφνικές και ατελείωτες μέρες μακριά από το σπίτι μου. Και κάθε φορά που την έβλεπα εκεί, στο τιμόνι, να πατάει το γκάζι για να πάμε να συναντήσουμε ένα νέο πτώμα, αναρωτιόμουν αν άξιζε κάτι καλύτερο, αν είχε δικαίωμα, όπως τόσες άλλες γυναίκες που είχαν σκιστεί πολύ λιγότερο στη δουλειά απ' ό,τι εκείνη, να της εξασφαλίσουν μια θέση γραφείου για να γεράσει χωρίς να ταράζεται και να μπορέσει να σκεφτεί επιτέλους σοβαρά το ενδεχόμενο να κάνει οικογένεια, προτού χάσει για πάντα αυτή τη δυνατότητα σε λίγα χρόνια.

Ήταν γεγονός ότι κατά κάποιο τρόπο εγώ είχα μάθει να θεωρώ ότι αυτό ήταν το σπίτι μου, να μπαινοβγαίνω στο αυτοκίνητο, σχεδόν χωρίς προειδοποίηση, για να πάω στην άλλη άκρη της χώρας με εκείνη για οδηγό. Και η Τσαμόρο, για κακή της τύχη ή επειδή δεν είχε καμία τέτοια επιθυμία, ποτέ δεν ξέρεις, συνέχιζε να μην έχει βρει εκείνον με τον οποίο θα έκανε αυτή την οικογένεια και ίσως είχε συμβιβαστεί με το να προσέχει, αντί για τα δικά της παιδιά, το κακομαθημένο εκείνο είδος παιδιού με τα γαλόνια του αρχιλοχία στο οποίο με είχαν μετατρέψει ο χρόνος, οι πολλές απογοητεύσεις και η κούραση μιας δουλειάς που επαναλαμβανόταν, τόσο καταστροφικά απaráλλαχτα όσο και ατελέσφορα, κατά βάθος.

Ίσως για να ξεφύγω από αυτή την αίσθηση της κούρασης είχα προτείνει στον συνταγματάρχη Περέιρα να αναλάβω εκείνη την έρευνα, ενώ είχα πολλούς λόγους ν' αφήσω τον λαχνό να πέσει σε οποιονδήποτε άλλον. Καμιά φορά, νιώθεις την ανάγκη να αναμετρηθείς με μια πρόκληση που δεν είναι κομμένη και ραμμένη στα μέτρα σου, που μπορεί να σε ξεπερνά, μόνο και μόνο επειδή το ίδιο σου το σώμα ζητά να βουτήξει σε κάτι

που θα σε ξεβολέψει, που θα σε ταρακουνήσει και θα φέρει για λίγο τα πάνω κάτω στη ζωή σου. Κυρίως για να μην εκπληρωθεί η καταδίκη που θέλει τον καθένα από μας να είναι ένα ακόμα κομμάτι με προκαθορισμένη θέση στο παζλ της ζωής: γιατί τελικά αυτό είμαστε, από τον μοιραίο προγραμματισμό των γονιδίων μας μέχρι τη θέση που ο κοινωνικός κώδικας στον οποίο υπαγόμαστε αργά ή γρήγορα, όποιος κι αν είναι αυτός, μας κατατάσσει χωρίς δικαίωμα έφεσης. Αυτό που δεν ήξερα ήταν σε ποιο βαθμό ο ελιγμός μου θα είχε επιτυχία. Ή, για να το θέσω διαφορετικά, σε ποιο βαθμό εκείνος ο θάνατος, ή μάλλον η εμπλοκή μου στη διαλεύκανσή του, θα τα έκανε όλα άνω κάτω. Κι όχι ακριβώς με τον τρόπο που εγώ προέβλεπα και, πολύ λιγότερο, αναζητούσα. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι στενοχωριόμουν γι' αυτό. Όταν φτάσεις σε ένα ορισμένο σημείο, είναι συνήθως λίγα τα πράγματα που σε στενοχωρούν, με τελευταία εκείνα που σπάνε, με οποιοδήποτε τρόπο, τη μονοτονία.

Είχαμε μπροστά μας τρεις ώρες δρόμο. Όπως συνήθως, εκμεταλλεύτηκα τον χρόνο αυτό για να μοιραστώ με τους ανθρώπους μου τις πληροφορίες για την υπόθεση. Ή μέρος των πληροφοριών που, κατ' εξαίρεση, γνώριζα για εκείνο τον άνδρα.

«Εξήντα δύο ετών, ανθυπολοχαγός εν αποστρατεία. Εξαιρετικός υπηρεσιακός φάκελος, δύο παράσημα, ένα ασημένιο αριστείο κι ένας κόκκινος αστυνομικός σταυρός, δέκα χρόνια υπηρεσίας σε αντιτρομοκρατικές μονάδες στον Βορρά, και το υπόλοιπο στη δικαστική αστυνομία της Καταλονίας, όπου και συνυπηρετήσαμε. Ήταν προϊστάμενός μου για τρία χρόνια».

Από το πίσω κάθισμα, έπιασα την κίνηση της Τσαμόρο στον καθρέφτη. Για εκείνη δεν ήταν αποκάλυψη. Χρόνια νωρίτερα, όταν ο ανθυπολοχαγός Ρόμπλες ήταν ακόμα εν ενεργεία, είχε την ευκαιρία να τον γνωρίσει στο πλαίσιο μιας έρευνας που μας είχε οδηγήσει στη Βαρκελώνη. Αλλά, όπως μου υποδείκνυε η

έκφρασή της, όφειλα μια εξήγηση στον νεαρό εθνοφύλακα που μόλις είχε μάθει τη σχέση μου με το θύμα.

«Έχεις δίκιο, λοχία» είπα. «Εάν ήμασταν τυπικοί, δεν θα έπρεπε να αναλάβω την υπόθεση. Αλλά ο Περέιρα είναι ενήμερος και μου έδωσε τις ευλογίες του».

«Εσύ ξέρεις καλύτερα» αποστασιοποιήθηκε εκείνη. «Απλώς σκεφτόμουν πως, δεδομένου ότι γνώριζες τον μακαρίτη, μπορεί να έχεις κάποια θεωρία».

«Δύσκολα θα μπορούσα. Είχα πολλά χρόνια να του μιλήσω και έχουν περάσει πολλά περισσότερα από την εποχή που δουλεύαμε μαζί. Το μόνο που μπορώ να σκεφτώ αυτή τη στιγμή είναι ότι ο Ρόμπλες, ύστερα από σαράντα χρόνια διακεκριμένης καριέρας και έχοντας οδηγήσει στη δικαιοσύνη δεκάδες κακούς, μπορεί να έχει ολόκληρη λεγεώνα ανθρώπων που τον μισούν αρκετά για να τον βλάψουν. Αλλά θεωρίες μπορούμε να έχουμε κι εγώ κι εσύ και, σε λίγο θα έχει και ο νεαρός Αρνάου τη δική του. Η διαφορά είναι ότι ο Ρόμπλες είχε βγει στη σύνταξη. Θα πρέπει να ήταν κάποιος που σχεδίαζε για χρόνια την εκδίκηση, πράγμα που δεν είναι ιδιαίτερα συνηθισμένο. Οι εκδικητές, ή τουλάχιστον εκείνοι που καταλήγουν στη δολοφονία, λειτουργούν περισσότερο εν θερμώ».

Τα μάτια της Τσαμόρο αναζήτησαν τα δικά μου στον καθρέφτη.

«Αυτό είναι όλο;»

Δεν απέφυγα το βλέμμα της.

«Για την ώρα, δεν έχω και πολλά να προσθέσω. Τα υπόλοιπα, τις λεπτομέρειες για το πώς βρέθηκε το πτώμα και τα συνάφη, θα μας τα πουν μόλις φτάσουμε».

«Ήταν φίλος σου» είπε με έμφαση. «Αναρωτιέμαι εάν υπάρχει κάποια άλλη πληροφορία που θα έπρεπε να γνωρίζουμε. Ή αν υπάρχει κάποιο άλλο κίνητρο, εκτός από την εκδίκηση για

την τιμή του Σώματος, για την οποία δέχτηκες να λάβεις μέρος σε αυτό το κυνήγι. Μια που ο Χουάν κι εγώ θα σε συνοδεύσουμε, πιστεύω ότι έχουμε δικαίωμα να γνωρίζουμε αν σε κινητοποιεί κάποιος ιδιαίτερος ζήλος».

Είχαν το δικαίωμα, αναμφισβήτητα. Και η ερώτηση που είχε θέσει η λοχίας μου, μολονότι δεν μπορούσε να το ξέρει, αλλά το διαισθανόταν, τάραξε ελαφρώς τη συνειδησή μου. Μερικές φορές δεν ήταν εύκολο να δουλεύεις μαζί της, επειδή με τα χρόνια και οι δύο είχαμε μάθει να «διαβάζουμε» πέρα από τις λέξεις.

«Δεν έχω καμία υποψία και κανέναν ιδιαίτερο ζήλο» είπα. «Πέρα από το ότι μπορεί να μου αρέσει η ιδέα, όπως θα άρεσε στον καθένα, ν' αποτρέψω να μείνει ατιμώρητος ο θάνατος κάποιου που γνώριζα και εκτιμούσα και στον οποίο χρωστούσα ευγνωμοσύνη. Ο Ρόμπλες με έμαθε, ίσως περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο, τη δουλειά της εγκληματολογικής έρευνας. Νομίζω ότι υπάρχει ένα είδος ποιητικής δικαιοσύνης στο γεγονός ότι όλα όσα εκείνος μου έμαθε θα χρησιμεύσουν ως παρηγοριά για τους δικούς του και για να κλειστεί σε ένα κελί, όπως του αξίζει, όποιος έκανε αυτή την αχρειότητα. Σ' αυτό πάω να σας μπλέξω, τον Χουάν και σένα. Τίποτα περισσότερο και τίποτα λιγότερο. Κι ελπίζω να μην έχετε αντίρρηση. Εάν έχετε, σας απαλλάσσω από το να με συνοδεύσετε».

Χωρίς ακόμα να έχω δει το πρόσωπό του, παρατήρησα πόσο άβολα ένιωσε ο Αρνάου.

«Από την πλευρά μου, είμαι εντάξει» δήλωσε συμβιβαστικά.

Η Τσαμόρο, αντίθετα, κράτησε μια πεισματάρικη σιωπή.

«Πρέπει να βάλουμε βενζίνη» είπε τελικά. «Και χρειαζόμαστε έναν καφέ».

Και, ανάβοντας το φλας, πήρε την παράκαμψη για το βενζινάδικο.